

10 1966

Moksleivis

Mes buvome sutikę tokius nevykėlius Sandlendo aviacijos motorų atsarginių dalių gamykos cechuose. Jems išskirtas atskiras baras. Tegul sau meistrų prižiūrimi gamina broką, kol išmoks amato ir galės užsidirbtį duonai. Jeigu labai nesistengsi, mokomam bare ištūnosi net ir kelerius metus. Niekam dėl to galvos neskauda. Už galimus susižalojimus niekas neatsako. Naujokui gamykloje visų pirma pakliamos susipažinti darbo apsaugos taisyklės. Būk malonus, pasirašyk, kad gerai jas įsiminei, kad traumos atveju jokių pretenzijų firmai neturėsi, ir žinokis.

— Kokios jūsų ateities svajonės? — klausėme prie staklių palinkusių paauglių.

Jie, ilgai nesukdami galvos, atsakė:

— Svajojame išdirbtį gamykloje iki 65 metų amžiaus, — tada galėsime išeiti į pensiją.

Tokį troškimą galima suprasti — tai laiminausia išeitis. Juk nereti atvejai, kada gamyklos savininkai darbininkus išmeta tiesiog į gatvę. O papildyti bedarbių gretas menkas džiaugsmas.

Pamel Genkings gali plačiau žvelgti į ateitį. Artimiausias jos tikslas — universitetas. Bet kodėl gi toks savo išskirtinis vienos gabausių abiturientų žinių bagažas! Atsimenante neįprastus Pamela atsakymus! Kodėl baigiantis vidurinę mokyklą anglas gali būti nesusidūrės su chemija arba fizika?

Visa paslaptis mokymo programų specifikoje. Anglų mokinys vidurinėje mokykloje praeina tik devynias disciplinas. Kiekvienam privilomas yra šešios. Likusias pagal skonį pasirenka pati mokinys. Tokiu būdu galima atsisakyti ir tokių dalykų, be kurų žinojimo mes neįsivaizduojam išsilavinusio žmogaus. Be to, mokyklose visiškai nedėstoma užsienio šalių istorija bei literatūra. Apie jas mokinys išgirsta tik tiek, kiek tai siejasi su Didžiosios Britanijos istorija. Jaunas anglas labai mažai ką pasakys ne vien apie Tarybų šalį, bet ir apie daugelį kitų šalių.

O universitetuose mokomų dalykų ratas dar siauresnis. Juose privaloma tiktai ta specialistė, kurią pasirinkai. Dar dvi disciplinas studentas pasirenka savo nuožiūra, — ir viskas. Taip pasimokes trejus metus, jis laiko egzaminus. Po jų maždaug 70 procentų studentų gauna paprastus diplomus ir eina dirbtį mokytojais, inžinieriais, tarnautojais. 30 procentų gabausių liuka studijuoti dar dvejus metus. Iš jų ruožiam mokslininkai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, kvalifikuoti specialistai, kurie gauna diplomą su pagyrimu.

Beje, universitetai, kaip ir vidurinės mokyklos, neoficialiai taip pat turi skirtinę svorį. Vienaip vertinami jauni specialistai, baigę „akmeninius“ universitetus — garsiuosius Kemb-

ridžą bei Oksfordą, ir visai kitaip turintieji diplomus visų kitų aukštųjų mokyklų — taip vadinamujų „mūrinį“, kurioms labiau tiksli gelžbetoninių vardas.

Man teko lankytis „mūriname“ Darmo ir „akmeniniame“ Kembridžo universitetuose. Jeigu pirmasis ir pagal studentų skaičių, ir pagal užimamas patalpas yra mažesnis už mūsų vilniški, tai antrasis sudaro ištisą miestą, kur žilos senovės paminklai tyko taveš kiekviena me žingsnyje.

Kembridžo universiteto ištakos siekia XIII amžių. Tuomet ant ramios, svajingos Kem upės, kuri ir davė pavadinimą miestui, kranto atsirado pirmieji koledžai. Šiandien jų yra tris-dešimt penki. Kiekvienas koledžas — tai refas jvairių šimtmecijų architektūros ansamblis, tai atskira respublika, turinti savo valgyklas, bendrabučius, nešgi bažnyčias. Visų jų kompleksas ir sudaro Kembridžo universitetą, garsų savo istorija bei tame besimokiusių didžiųjų žmonių vardais.

Vaikščiojome nesibaigiančiais koledžų kie-mais, ir visur iš pirmojo akmeninių sienų aukšto mus sekė grotuotų langų akys. Pasirodo, tai bendrabučių kambariai. Viduramžiais griežti mokslų vyrai užkalė jų langus grotomis, kad studentai vakarais nepaspruktų į pikniką arba šokius, o stropiai kaltų užduočias dogmas.

Dabar studentais labiau pasitikima, ir grotos nebebeko savo tiesioginės paskirties. Šiandien Jos greičiau simbolizuojama ne tai, kad iš Kembridžo sunku išeiti, o kad į jį nelengva pakliūti. 35 didžiuliouose koledžuose mokosi vos aštuoni tūkstančiai studentų. Kada kūrėsi Kembridžo universitas, aukštasis mokslas iš viso tebuvo kilmingų privilegija. XX amžiuje išsilavinusių specialistų reikia žymiai daugiau. Tam jvairiuose šalies miestuose pridago pačių skirtinėmis profilių koledžų. O mokytis Kembridže tebelieka turtingiesiems prieinama privilegija. Jeigu Itonas ir kitos privačios mokyklos ruošia džentelmanus su viduriniu išsilavinimu, tai Kembridžas ir Oksfordas suteikia tiems džentelmanams universitetų diplomus, galutinai juos parengia užimti tiems aukštūs postams, kurie nelyginant koks baldas perduodami kilmingose šeimose iš kartos į kartą.

BITLZU SPINDESYS IR SKURDAS

Anglijos mokyklose, gamyklose, draugiškuose pokalbiuose prie kavos puoduko ne kartą girdėti kuriuos jaunuolius vadinant „modais“ ir „rokeriais“. Tai ne kokios nors oficialios organizacijos, tai skirtumas ne pagal mokymosi arba darbo vietas, o pagal elgesį, išročius. Suaugusieji kalba apie juos su atlaidžia šypsena, kaip šnekama apie nesubren-

dusio vaiko paikystes. Bet tai néra tušti payadinimai. Tai ištisas reiškinys anglų paauglių gyvenime.

Mes neskubėdami apžiūrinėjome savitą, reito grožio Škotijos sostinės Edinburgo pilį. Staiga greta suriaumojo motorai. Keturi motoroleriai, nemažindami greičio, perskrodė skubiai besiskirstantį žmonių būrelį ir lyg likstelėjo prie sienos. Nuo jų nušoko kokių septyniolikos-aštuoniolikos metų vaikinai.

— „Modai“, — abejingai mestelėjo greta stovėjės škotas ir nudrožė savais keliais.

„Modai“ susimetė į krūvą. Išaukiantys mar-gaspalviai drabužiai, ilgi, ant pečių krentantys plaukai ir glotnūs vaikiški veideliai. Tai juos pašiepia karikatūristai, kada žmonės spėlioja, kokia porelė eina: du vaikinai, dvi merginos, ar vaikinas ir mergina. Reikia pasakyti, karikatūros gana taiklios — iš tikro, ne taip lengva susigaudyti.

Tuo tarpu „modai“ pastoviniaiava pora minucių ir vėl apžergė savo mašinas. Motoroleriai truktelėjo iš vienos, kaip lenktyninai žirgai pajutę rimbą, ir nunérė tolyn, priversdami krūpčioti praeivius.

Taip ir nesupratau, ko buvo atvažiavę prie pilies šie vaikinai. Vargu ar ir jie payts žinojo. Ir „modai“, ir „rokerai“ — šis nuobodžiaujantis anglų „auksinis jaunimas“ — iš vieno nežino, ko jie nori, neturi jokių šventų idealų, siekių. Vienintelis tikslas — kaip nors

prastumti laisvą laiką. Ivairumo dėlei kartais surengia tarpusavyje masines mušynes, kurios nugalėti gali tik policininkai.

Šios dvi Grupės skiriasi nebent kai kuriais išoriniais bruožais ir amžina panieka vieni kitaems. „Modai“ laiko save moderniausiais žmonėmis, stengiasi kuo įmantriau apsirengti, beveik niekada nekerpa bei nešukoja plaukų, dievina naujausią transporto priemonę — motorolerius. „Rokerai“ pirmenybę atiduoda motociklams. Todėl jie vaiksto glaudžiai aptempais kombinezonais, ant galvos užsimaukline didžiulius apsauginius šalmus.

Nei vienu, nei kitų niekas netekia į būri, niekas oficialiai jiems nevadovauja. Bendraminčiai atpažįstami iš drabužių, elgesio. Hors, pastaruoju metu ir šie asfalto chuliganai atranda savo globėjus. Dvasiški téveliai susirūpinę: ką daryti, kad vis didesné jaunimo dalis nusisuka nuo bažnyčios! Oficialiai duomenimis apie 30 procentų jaunuolių nebeatlieka religinių apeigų. Ir skęstantieji griebiasi už šiaudo. Prie bažnyčių kunigai ēmė telkti „rokerius“. Čia jie apmokomi vairuoti motociklą, jiems ruošiamos greičio lenktynės. Tačiau „rokerai“ vis vien nelinkę funoti po tamšiaus bažnyčių skliautais. Juos labiau traukia greitas važiavimas, nuotykių, išdaigos, peštynės su „modais“. Be to, nuobodžiaujantieji jaunuoliai furi savus žemiškuosius dievaičius.

Šių dievaičių portretus matydavome knygų

